

ג. נושא שכר והשוכר, דין אחד להם, נשבעים על השכורה ועל השבויה ועל המתה, אם טוענים שנשברה הבהמה, או נשבתה, או מתה, שהיא טענת אונס, נשבעים על כך, ונפטרים.

ומשלמים את האכירה ואת הגניבת.

ודנה הגמרא: מנא הני מילי, מנין לנו מן התורה דינים אלו?

דתנו רבנן: שלש פרשיות סמוכות נאמרו בתורה לגבי דיני השומרים בפרשת משפטים. [שמות כב פסוקים ו-יד]:

פרשה ראשונה נאמרה בשומר חנם, וכתוב בה, שאם נגנב הפקדון — נשבע השומר ונפטר מלשלם⁽¹³⁾.

פרשה שניה נאמרה בשומר שכר, וכתוב בה, שאם מת השור המופקד, או נשבר או נשבה — חייב השומר להשבע. ואם נגנב

משנתנו, שהיא המשך המשנה ההיא, מביאה מקור מפסוקי התורה לדין האמור בה.

ועתה הגמרא באה להשלים ולדרוש מפרשיות השומרים שבתורה, את הדינים שנאמרו במשנה בפרק השוכר את הפועלים.⁽⁸⁾

תנן התם [לעיל צג א]: ארבעה שומרים הם: [א] שומר חנם [ב] והשוואל [ג] נושא שכר [שומר שכר] [ד] והשוכר.

ושלשה דינים חלוקים נאמרו בהם:⁽⁹⁾

א. שומר חנם, אם אינו מחזיר את הפקדון, נשבע⁽¹⁰⁾ על הכל⁽¹¹⁾, בין שטוען שנגנב, או נאבד, או נאנס הפקדון — חייב להשבע על כך, ואז נפטר מלשלם את דמי הפקדון.

ב. והשוואל, משלם את הכל⁽¹²⁾, אף אם נאנס החפץ.

ע"א

11. פירוש — על כל המאורעות הכתובות בשאר שומרים לחיוב, הוא נשבע שכך עלתה לו ופטור. אבל בפשיעה הוא חייב. (רש"י במשנה דף צג ע"א, וכעין זה כתבו תוספות בד"ה שומר חנם)

12. פירוש — בכל מה שמוזכר בתורה בפרשת שומרים, השואל חייב, אבל הוא פטור במתה מחמת מלאכה, ודבר זה נלמד מסברא להלן. (צ"ו ע"ב) ועל כן לא דברה בזה המשנה.

13. וכן יש ללמוד מהפרשה, ששומר חנם חייב בפשיעה. שכן כתוב בה שהשומר נשבע "על כל דבר פשע", ומזה שהוא נשבע שלא פשע, משמע שאם פשע חייב לשלם. (רש"י דף צ"ה

הגמרא "בעלים באמירה" שבעוד שהפרה צריכה משיכה, אין הבעלים צריכים לקנין, אבל לא די באמירה, וצריך להתחיל בעבודה. (שמ"ו ס"ק ה')

ולפי זה מתפרשת הגמרא כאן, שאמר לו את לא תשאל עד שעת משיכה, ועשה כך והתחיל לעשות מלאכה בזמן ההוא.

ועיין אבן האזל פרק ב מהלכות שאלה ופקדון ה"א שתמה על הגר"א. ועיין הערה 91.

8. תוספות ד"ה תנן התם.

9. על פי הגמרא בפרק הפועלים. (צ"ג ע"א)

10. אמר רב ששת: שלש שבועות משביעים אותו, שבועה שלא פשעתי בה, שבועה שלא שלחתי בה יד, שבועה שאינה ברשותי. (ב"מ ו'